

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

- ชื่อ-สกุล: นางยุพาพิน ศรีรัมย์
- ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้: บ้านเลขที่ ๙๙ ม.๒ ต.โคกจาน อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ
โทรศัพท์: ๐๘๔๔๖๒๕๓๕๑
- เกิด พ.ศ. ๒๕๑๑ ปัจจุบันอายุ ๕๗ ปี
- สถานภาพ: ☒ สมรส ☐ โสด ☐ หย่าร้าง
- ระดับการศึกษา: มัธยมศึกษา
สถานบันการศึกษา: ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภออุทุมพรพิสัย
- อาชีพปัจจุบัน: ☒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ: กำนันตำบลสระกำแพงใหญ่
- รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร: (ข้อมูลจากปี ๒๕๖๗) ต้นทุน ๒,๖๐๐ บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๕๑๗.๖๐ กก./ไร่
- เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.: ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

- สินค้าหลัก: ข้าวหอมมะลิ
- แปลงเรียนรู้: มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
แปลงใหญ่ตำบลโคกจาน หมู่ที่ ๑-๑๐ พื้นที่ ๓,๖๓๔ ไร่ เกษตรกรเป้าหมาย ๒๒๖ ราย
- ฐานเรียนรู้: จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ฐานลดต้นทุน (การขยายเชื้อชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช)
 - ฐานการเพิ่มผลผลิต (การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ การหว่านพืชปุ๋ยสด)
 - ฐานการพัฒนาคุณภาพ (เทคโนโลยีการหยอดข้าวแห้ง)
 - ฐานการแปรรูป (การแปรรูปข้าว การออกแบบบรรจุภัณฑ์)
 - ฐานการเชื่อมโยงตลาด
 - ฐานเกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง (ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ การเลี้ยงสัตว์ พืชผักสวนครัว/สมุนไพร)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้:

๔.๑ หลักสูตรหลัก: จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

- o การลดต้นทุนการผลิต
- o การเพิ่มผลผลิต
- o การพัฒนามาตรฐานคุณภาพสินค้า
- o การแปรรูป/การบรรจุภัณฑ์/การจัดการกลุ่ม
- o การเชื่อมโยงตลาด
- o เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๒ หลักสูตรบังคับ:

- o เศรษฐกิจพอเพียง
- o เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม:

- o การบริหารจัดการกลุ่มและการตลาด
- o การจัดการเครื่องจักรกลเกษตร
- o การเลี้ยงปลา
- o การผลิตและใช้น้ำหมักชีวภาพ
- o การแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔.๔ หลักฐานที่มีความโดดเด่นของ ศพก.:

เทคโนโลยีการหยอดข้าวแห้ง

วัตถุประสงค์: ลดต้นทุนการผลิต ลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ เพิ่มผลผลิต

เนื้อหา: การปลูกข้าวโดยวิธีการหยอดข้าวแห้ง อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่

รูปแบบการถ่ายทอด: การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงาน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้าน

การเกษตรระดับจังหวัด:

ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการ/กลุ่มองค์กรเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งเสริมชาวบ้านให้มีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งเสริมรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนทางการเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.:

จัดทำแผนพัฒนาตามแนวทาง ๕ ด้าน: ๑) การลดต้นทุน ๒) การเพิ่มผลผลิต ๓) พัฒนาคุณภาพ/เพิ่มมูลค่าสินค้า ๔) เชื่อมโยงตลาด ๕) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก.

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ

๑. แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑. แรงบันดาลใจ: คติในการดำรงชีวิต "คนเก่งนั้นมีมาก แต่หายากคือคนดี" และวิสัยทัศน์ "บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประชา ด้วยหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ประกอบกับการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ต้องการพัฒนาเกษตรกรรมในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
๒. ปัญหาหรือความท้าทาย: ต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาโรคไหม้ในข้าว ปัญหาดินเสื่อมโทรม การใช้สารเคมีมากเกินไป ความต้องการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

๒. รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรม

๑. เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้:

- o เทคโนโลยีการหยอดข้าวแห้ง ลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์จาก ๑๕-๒๐ กก./ไร่ เหลือ ๘-๑๐ กก./ไร่
- o การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- o การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาป้องกันโรคไหม้
- o การหว่านพืชตระกูลถั่วปรับปรุงบำรุงดิน

๒. ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี:

- o การเตรียมดิน: ไถตะและไถแปร
- o การปลูก: หยอดข้าวแห้งด้วยเครื่องจักร อัตรา ๘-๑๐ กก./ไร่
- o การดูแลรักษา: ใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโต ใช้เชื้อชีวภาพป้องกันโรค
- o การเก็บเกี่ยว: ในช่วงเวลาที่เหมาะสม (๒๘-๓๐ วันหลังออกดอก)

๓. การใช้หลักวิชาการ:

- o การใส่ปุ๋ยตามสูตร: ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กก./ไร่ และยูเรีย ๑๐ กก./ไร่
- o การใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ที่เหมาะสมกับพื้นที่
- o การตัดใบข้าวเพื่อกำจัดวัชพืชและป้องกันโรคแมลง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก.

๑. สินค้าเกษตรด้านพืช: จำนวน ๓ ชนิด ประกอบด้วย
 - ๑.๑) ข้าวหอมมะลิ พื้นที่ปลูก ๓,๖๓๔ ไร่
 - ๑.๒) พืชตระกูลถั่ว (ปุ๋ยสด) พื้นที่ปลูก ๑๐ ไร่
 - ๑.๓) พืชผักสวนครัว/สมุนไพร พื้นที่ปลูก ๑ ไร่
๒. สินค้าเกษตรด้านประมง: จำนวน ๑ ชนิด ประกอบด้วย
 - ๒.๑) สัตว์น้ำ จำนวน ๑ สระ (พื้นที่ ๑ ไร่)
๓. สินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์: จำนวน ๑ ชนิด ประกอบด้วย
 - ๓.๑) สุกร จำนวน ๓๐ ตัว (แม่พันธุ์ ๒ ตัว)

๓.๒) ควายแม่พันธุ์ จำนวน ๕ ตัว

๓.๓) วัวแม่พันธุ์ จำนวน ๓ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.

สินค้าข้าวหอมมะลิ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้:

๑.๑) เมล็ดพันธุ์ข้าว ๘ กก./ไร่	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) ปุ๋ยอินทรีย์ ๕๐ กก./ไร่	เป็นเงิน ๕๕๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าไถพรวน	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าหยอดข้าว	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) ค่าจ้าง	เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่
๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๕๕๐ บาท/ไร่
๑.๗) ค่าปรับปรุงสภาพข้าว	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต: ๒,๖๐๐ บาท/ไร่

รายได้: [๕๑๗.๖๐ กก./ไร่ x ๗.๐๗ บาท/กก.] บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ

๑. รายได้รายวัน: จากการจำหน่ายผักสวนครัว ไข่ไก่
เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๕๐ บาท/วัน
๒. รายได้รายสัปดาห์: จากการจำหน่ายผลผลิตสัตว์เลี้ยง
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑,๗๕๐ บาท/สัปดาห์
๓. รายได้รายเดือน: จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท/เดือน
๔. รายได้รายปี: จากการจำหน่ายข้าวหอมมะลิ เมล็ดพันธุ์
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ:

- ต่อตนเอง: ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต มีรายได้เสริมจากการเป็นวิทยากร
- ต่อเกษตรกรรายอื่น: ได้รับถ่ายทอดเทคโนโลยี มีแหล่งเรียนรู้ มีตลาดรับซื้อผลผลิต
- ต่อชุมชน: พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างเครือข่ายเกษตรกร

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ การช่วยรักษาสังแวดล้อม:

- ลดการใช้สารเคมี เพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และเชื้อชีวภาพ
- การหว่านพืชตระกูลถั่วช่วยปรับปรุงบำรุงดิน
- ระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ลดการใช้พลังงานฟอสซิล
- การผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ:

- พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- อนุรักษ์น้ำด้วยระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ
- การใช้พลังงานทดแทน
- การลดมลพิษจากสารเคมีการเกษตร

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก.

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก.

๔.๑.๑ ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่:

มีข้อมูลครบถ้วนเกี่ยวกับพื้นที่ทำนา ๒๒๕,๕๑๓ ไร่ เกษตรกร ๑๗,๘๗๘ ราย ผลผลิตรวม ๑๑๘,๑๓๙ ตัน/ปี มีการเก็บข้อมูลต้นทุน ผลผลิต และปัญหาการผลิตอย่างเป็นระบบ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงานและเป็นวิทยากร:

จัดการอบรมเกษตรกร รับผู้ศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ เป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกข้าว มีฐานเรียนรู้ ๖ ฐาน พร้อมสาธิตการปฏิบัติจริง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา:

เป็นที่ปรึกษาด้านเทคนิคการผลิต แก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช ให้คำแนะนำการจัดการต้นทุนการผลิต รับเรื่องร้องเรียนปัญหาการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร:

เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตร ราคาผลผลิต เทคโนโลยีใหม่ๆ ผ่านช่องทางต่างๆ ประสานงานกับหน่วยงานราชการ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้:

มีเกษตรกรเครือข่าย ๒๒๖ ราย ใช้ช่องทางกลุ่มเกษตรกร การประชุมหมู่บ้าน การสาธิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือเกษตรกรมีการนำเทคโนโลยีไปใช้เพิ่มขึ้น มีผลผลิตดีขึ้น ต้นทุนลดลง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร:

ร่วมงานกับ อ.เกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว วิทยาลัยเกษตรกรรม มหาวิทยาลัย เป็นคณะกรรมการหลายโครงการ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการ ศพก.:

บริหารจัดการ ศพก. วางแผนการดำเนินงาน ประสานงานหน่วยงาน นำการประชุม ติดตามผลการดำเนินงาน รายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงาน:

ภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเกษตรกรรมของชุมชน เห็นเกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น ลดการพึ่งพิงสารเคมี มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา:

๑. **ความเป็นผู้นำชุมชน:** ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ประธาน ศพก. เป็นผู้นำที่ชุมชนยอมรับ มีวิสัยทัศน์ชัดเจน ทำงานเพื่อส่วนรวม
๒. **การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม:** ใช้เวลา แรงกาย แรงใจในการพัฒนาชุมชน ไม่หวังผลตอบแทน มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ถวายทอดความรู้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

"คนเก่งนั้นมีมาก แต่หายากคือคนดี" - การทำงานด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ เสียสละ และมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย:

- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอำเภออุทุมพรพิสัย
 ๑. นางปาริชาติ พุทธิรักษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
 ๒. นายมงคล วงศ์สหวิวัฒน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
 ๓. นายณรงค์ฤทธิ์ สุทธาบุญ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
 ๔. นางรัฐชนก เมืองจันทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
- ตัวแทนเกษตรกรเครือข่าย ศพก.

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้:

- การสัมภาษณ์เชิงลึก
- การสังเกตการณ์แปลงเรียนรู้
- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ
- การศึกษาเอกสาร รายงาน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน:

ปัญหา/อุปสรรค:

- การประสานงานระหว่างหน่วยงาน
- ข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ:

- ควรมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 - เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ผลงาน
 - สร้างเครือข่าย ศพก. ให้แข็งแกร่งมากขึ้น
 - พัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
-

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.เครือข่าย
 ขอบเขตพื้นที่เหมาะสมพื้นที่ปลูกข้าวอำเภออุทุมพรพิสัย

